

RMASAV.COM

JOURNAL OF INTEGRATED
EDUCATION AND RESEARCH

Journal of Integrated Education and Research

ISSN: 2181-3558

VOLUME 1 | JUNE 2022

- Pedagogy. Psychology. Methodology
- Linguistics. Literature
- History. Philosophy
- Biology. Chemistry.
- Ecology. Geography
- Political science. sociology
- Mathematics. Physics. Mechanics
- Agriculture
- Architecture
- Art history
- Islamic studies
- Economics
- Technical sciences
- Medical sciences
- Legal sciences
- Information technologies

Google
scholar

TOGETHER WE REACH THE GOAL

Universal
Impact Factor

ISSN CYBERLENINKA

CiteFactor
Academic Scientific Journals

Academic
Resource
Index
ResearchBib

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

SLIB.UZ
Scientific library of Uzbekistan

GENERALIMPACTFACTOR

ADVANCED SCIENCE INDEX

Mendeley

SCAN ME

www.rmasav.com

THE JOURNAL OF INTEGRATED EDUCATION AND RESEARCH

ISSN 2181-3558

VOLUME 1, ISSUE 1

JUNE 2022

-
- 74 **Shamshiddinov Muhiddin Qodirovich, Kholdarov Abdumalik Abdurakhim ugli, Dilmurodbekova Sarvinoz Elmurod qizi** INTEGRATED CHIPS _____ **541-544**
- 75 **Shomuradov Anvar Islomovich** O'ZBEK MILLIY ESTRADA SAN'ATIGA ULKAN HISSA QO'SHGAN O'ZBEKISTON XALQ ARTISTI BOTIR ZOKIROV IJODIGA BIR NAZAR _____ **545-550**
- 76 **Асем Ергали кызы Абдурахманова** НЕПРЕРЫВНОЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ _____ **551-557**
- 77 **Jo'rayeva Nargiza** O'SMIR YOSHDAGI BOLALARDA KUZATILADIGAN O'ZGARISHLARNING PSIXOLOGIK TALQINI _____ **558-565**
- 78 **Мухсинбек Холмирзаев** КРИМИНИЛОГИК ПРОГНОЗЛАШДА АНИҚ ФАНЛАРНИНГ ВА АКТ ИЛМИЙ ЮТУҚЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ МАСАЛАЛАРИ _____ **566-575**
- 79 **Zokirov Mohirjon Nazirjon o'g'li A.X.Muratov** ISLOM MOLIYA INSTITUTLARI FAOLIYATINI BOSHQARISH VA TARTIBGA SOLISHNING MUHIM ASOSLARI _____ **576-583**
- 80 **Mavzunaxon Muhammadjonova Muhiddinjon qizi** O'ZBEK TILI JAHON MINBARIDA... _____ **584-588**
- 81 **Рахмонов Толиб** ОТЛИЧИТЕЛЬНЫЕ ПРИЗНАКИ ДОГОВОРА ПОДРЯДА ОТ ИНЫХ ДОГОВОРОВ _____ **589-592**
- 82 **Gulkhayo Toshkhujaeva** METHODOLOGY OF TEACHING STUDENTS WITH AUTISM _____ **593-599**
- 83 **Jovliyeva Dilnura Telman qizi** CHET TILLARINING DAVLAT TILI DARAJASIDA O'QITILISHI QANCHALIK TO'G'RI _____ **600-603**
- 84 **Минҳожиддин Рахимов** МИЛЛИЙ ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ТИЗИМИДА ЗАМОНАВИЙ БОШҚАРУВНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ _____ **604-610**
- 85 **Нилуфар Юлдашева** АДАБИЙ ТАЪЛИМДА ИНТЕГРАТИВ МУҲИТНИ ҲОСИЛ ҚИЛИШ _____ **611-624**
-

МИЛЛИЙ ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ТИЗИМИДА ЗАМОНАВИЙ БОШҚАРУВНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ

Минҳожиддин Рахимов

И.Каримов номидаги Тошкент давлат техника университети

2-босқич таянч докторанти

Аннотация. Мақолада таълим муассасаси бошқарув самарадорлигини оширишдаги асосий ёндашувлар ва усуллар берилган. Таълим муассасаларининг таркибий бўлинмаларида эришилган амалий фаолият натижалари асосида бошқарув жараёни самарадорлигини замонавий жиҳатдан модернизациялаш ёритилган.

Калит сўзлар: узлуксиз таълим тизими, самарадорлик кўрсаткичлари, замонавий бошқарув жараёни, таълим сифатини оширишда персонал кўрсаткичлари.

Аннотация. В данной статье рассмотрены основные подходы и методы оценки эффективности управления в учреждениях образования. Осуществлена оценка эффективности процесса управления на основе результатов практической деятельности структурных подразделений модернизации образовательного учреждения.

Ключевые слова: система непрерывного образования, показатели эффективности, современный менеджмент, кадровые показатели в повышении качества образования.

Annotation. In this article the basic approaches and methods for evaluating the effectiveness of management in higher educations. The estimation of the effectiveness of management based on results of the process of practical activity of structural divisions of the educational.

Key words: continuous education system, efficiency indicators, modern management, personnel indicators in improving the quality of education.

Янги Ўзбекистонда кенг қамровли, менежментнинг кафолатланган сифати ва самарадорлигини ошириш, таълим тизиминг барча босқичлари жумладан, узлуксиз таълим тизимининг қамровида ёшларида замонавий билим ва кўникмаларини шакллантириш ҳамда илм-фан соҳаси ўртасида яқин ҳамкорлик ва интеграцияни, унинг узлуксизлигини таъминлаш борасида замонавий бошқарув фаолиятдан мақсадли фойдаланишни тақозо қилмоқда.

Шунингдек, миллий таълим-тарбия тизимини бошқарувнинг амалдаги ҳолати, келажаги, уни замон талаблари асосида модернизация қилиш, ёшларни юксак билим-маърифат эгалари, жисмоний ва маънавий соғлом, рақобатбардош кадрлар, етук инсонлар этиб тарбиялаш, таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог ходимлари нуфузини ошириш, уларнинг самарали етакчилик компетенцияларини ривожлантириш орқали фаолият юритиши учун зарур шарт-шароитлар яратиш бўйича жуда изчил чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Айниқса, замонавий бошқарув соҳасида таълим жараёнларида миллий кадриятлага очиклик механизми жорий қилинганлиги фаолият шаффофлигини таъминлашга хизмат қилмоқда.

Бу муаммога ҳукуматимиз томонидан алоҳида эътибор қаратилмоқда. Мамлакатимиз Президенти Ш.М.Мирзиёев “Ёшларимизни мустақил фикрлайдиган, юксак интеллектуал ва маънавий салоҳиятга эга бўлиб, дунё микёсида ўз тенгдошларига ҳеч қайси соҳада бўш келмайдиган инсонлар бўлиб камол топиши, бахтли бўлиши учун давлатимиз ва жамиятимизнинг бор куч ва имкониятларини сафарбар этамиз¹” –деган даъватлари таълимнинг сифатига ва унинг самарали ташкил этилишини, айниқса, замонавий бошқарув ислохотлари орқали ёшларни мустақил фикрлайдиган, юксак интеллектуал ва маънавий салоҳиятга эга шахс сифатида тарбиялаш бугунги

¹ Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. -Тошкент: Ўзбекистон, 2016. - 56 Б.

куннинг долзарб масалаларидан бири ҳисобланади. Янги Ўзбекистонда инсон қадри, унинг меҳнатларини эътироф қилиш куннинг муҳим ва долзарб мавзусига айланди. Шу ўринда корхона ва ташкилот персоналини бошқариш концепцияси тамойилига мос равишда ходим шахсий ролининг ошиб бориши, меҳнати ва фаолиятини соғлом рақобатбардошлик асосида ўсиб бориши келажак ворислари учун муҳим сабоқдир.

Ҳозирги вақтда корхона ва ташкилот персоналини бошқариш концепцияси асосини ходим шахсий ролининг ортиб бораётганлиги, унинг асосий йўл-йўриқларни билиши, уларни шакллантира олиши, корхона ва ташкилотлар олдида турган вазифаларга мувофиқ равишда йўналтира билиши ташкил этади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Ўзбекистон Конституцияси қабул қилинганлигининг 24 йиллигига бағишланган маросимдаги маърузасида мамлакатимизнинг бугунги кундаги ва истикболдаги устувор вазифалари ҳақида тўхталиб, қуйидагиларни таъкидлади: “Биз таълим ва тарбия тизимининг барча бўғинлари фаолиятини бугунги замон талаблари асосида такомиллаштиришни ўзимизнинг биринчи даражали вазифамиз деб биламиз”². Рақобат муҳитининг кучайиб бориши таълим муассасаларининг, бошқарув қарорларини ишлаб чиқиш ва қабул қилишда масъулияти ва мустақиллигини оширади.

Бошқарув қарорларининг қанчалик самарали бўлиши кўп жиҳатдан муассасадаги бошқарув жараёнини, унинг натижаларини ўз вақтида, ҳар томонлама объектив баҳолаш билан боғлиқ. Бунинг учун эса, замон талабларидан келиб чиқиб, таълим муассасалари бошқаруви жараёни, унинг самарадорлигини баҳолашда замонавий усул ва услубларни қўллашни тақозо қилади.

² Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар” илмий электрон журнали. № 1, январь-февраль, 2017 йил
№ 1, 2017 www.iqtisodiyot.uz 2

Ҳозирги вақтда таълим муассасаси ички муҳитида бошқарувнинг турли бўғинларида самарадорлик баҳолашда содда, қулай, эгилувчан услублар етарли бўлмаганлиги учун уларга эҳтиёж мавжуд.

Турли характердаги муаммоларни аниқлаш, таҳлил қилиш ва баҳолашга қаратилган ва “энг мақбул қарорга келишни таъминлайдиган кўп мезонли комплекс таҳлил қилиш ва баҳолаш методларини таълим муассасалари бошқаруви жараёнида самарали қўллаш ўзининг имкониятлари кенглиги ва истикболлиги билан ажралиб туради. Таълим муассасаси бошқарув жараёни самарадорлигини комплекс баҳолаш кўпгина бозор субъектларида кизиқиш уйғотади ва долзарблигини юқорида келтирилган мулоҳазалар асослайди.

Республикамиздаги иқтисодий ва сиёсий тизимларда рўй бераётган ўзгаришлар ҳар бир шахс учун, унинг яшашининг барқарорлиги учун катта имкониятлар туғдириш билан бир қаторда жиддий хавф–хатар ҳам туғдиради, амалда ҳар бир кишининг ҳаётига маълум даражада ноаниқлик киритади. Бундай вазиятда персонални бошқариш алоҳида аҳамиятга эгадир, чунки у шахснинг ташқи шароитга мослашиш, ташкилотдаги персонални бошқариш тизимининг тузилишида шахсий омилни ҳисобга олиш масалаларининг бутун бир мажмуини амалга ошириш имконини беради. Шунинг учун ҳам маънавий ва кадриятларнинг устиворлигига бутунлай янгича ёндашувларни ишлаб чиқиш зарур бўлади. Корхона ва ташкилот ичидаги асосий жиҳат – ходимдир, ташкилотдан ташқарида эса – маҳсулот истеъмолчиларидир. Ишловчининг маънавий онгини бошлиққа эмас, балки ташаббускорга томон юз буриши зарур. Соғлом иқтисодий моҳиятга асосланадиган ижтимоий нормаларга ўтишни унутмаслик керак. Иерархия иккинчи ўринга ўтиб, ўз ўрнини маънавий, маданият ва бозорга бўшатиб беради.

Персонални бошқаришга доир янги хизматлар одатда анъанавий хизматлар: кадрлар бўлими, меҳнатни ташкил этиш ва иш ҳақи бўлими,

меҳнатни муҳофаза қилиш ва хавфсизлик техникаси бўлими ва ҳоказолар асосида тузилади. Янги хизматларнинг вазифаси корхона ва ташкилотдаги кадрлар сиёсатини амалга оширишдан, меҳнат потенциалини бошқариш соҳасидаги фаолиятини мувофиқлаштиришдан иборатдир. Шу муносабатлар билан бу хизматлар ўз вазифалари доирасини кенгайтира бошлайдилар ва соф кадрлар масаласидан меҳнат фаолиятини рағбатлантириш тизимларини ишлаб чиқишга, касбий жиҳатдан илгари силжишни бошқаришга, ихтилофларга барҳам беришга, меҳнат бозорини ва шу кабиларни ўрганишга ўтадилар.

Ўзбекистонда персонални бошқариш 90-йилларнинг бошларидан эътиборан шакллана бошлади. Бунга биринчи навбатда маъмурий–буйруқбозлик тизимининг инкирозга учраши, корхоналарнинг мустақиллиги, бозор муносабатларининг ривожланиши ва тадбиркорликнинг авж олиши ҳамда энг асосийси, иқтисодиётнинг ривожланиш марказида инсон туришини англаб етиш куртаклари сабаб бўлди.

Персонални бошқариш (персонал менежменти) - Корхона (фирма) даражасида ишчи кучи потенциалининг нормал ривожланиши, амал қилиши ва ундан самарали фойдаланиш юзасидан ўзаро боғланган ташкилий- иқтисодий ва ижтимоий чора-тадбирлар тизимидир.

Функционал жиҳатдан кадрни бошқариш - Кадрлар соҳасидаги ишлар билан боғлиқ бўлган барча вазифалар ва қарорлар (масалан, кадрларни очиклик тамойили асосида танлаш, улардан фойдаланиш, малакасини ошириш, уларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш, ишдан бўшатиш, рағбатлантириб бориш ва х.к.) тушунилади.

Ташкилий жиҳатдан персонални бошқариш - Кадрлар билан ишлашга жавобгар бўлган барча шахслар ва институтлар (масалан, раҳбар шахслар, кадрлар бўлими, ишлаб чиқариш кенгашлари, касаба уюшмалари) камраб олинадиган ва ҳамкорликда фаолият олиб боради.

Кейинги йилларда давлатимиз томонидан қатор меъёрий ҳужжатлар чиқди. Масалан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 сентябрдаги «Халқ таълими бошқарув тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПФ-5538-сон Фармони, 2018 йил 5 сентябрдаги “Халқ таълими тизимига бошқарувнинг янги тамойилларини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3931-сонли Қарори, шунингдек, раҳбар ва педагог ходимларни танлаш, тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини оширишнинг илғор ва шаффоф ташкилий-ҳуқуқий механизмларини татбиқ этиш йўли билан халқ таълими тизимида кадрлар сиёсатини шакллантиришнинг замонавий тамойилларини жорий этиш бўйича узлуксиз таълим тизими раҳбарлари ва директорларида менежерлик кўникмаларини шакллантириш ва касбий компетентлигини мунтазам ошириш зарурлиги белгилаб қўйилди.

Бу эса ўз навбатида қуйида келтирилган масалаларга эътибор қаратишни тақозо этади:

- “Таълимда персонални бошқариш” узлуксиз таълим тизими раҳбарлари ва директорларида менежерлик кўникмаларини шакллантириш ва касбий компетентлигини раҳбар кадрларининг персонални бошқаришида назарий ва амалий, педагогик-психологик, методик тайёргарлиги даражасини орттириш, ходимларни мотивациялаш ва бошқарувни ташкилий тузилмасини шакллантириш борасидаги илғор хорижий тажрибаларни ўрганиш;

- узлуксиз таълим тизими раҳбарлари ва директорларида менежерлик кўникмаларини шакллантириш ва касбий компетентлигини ривожлантириш орқали кадрларида таълим-тарбия жараёнининг самарадорлигини ошириш учун зарур бўладиган касбий билим, кўникма ва малакаларни мунтазам янгилаш, раҳбар ходимларга давлат талаблари асосида етакчилик имкониятларини ривожлантириш;

- таълим муассасалари раҳбар кадрларининг замонавий бошқарувга оид замонавий билим ва инновациялар, илғор хорижий тажрибалардан самарали фойдаланиш, ахборот-коммуникация технологияларини ўқув жараёнига кенг татбиқ этиш ҳамда чет тилларини интенсив ўзлаштириш даражасини ошириш ҳисобига уларнинг касб маҳоратини мунтазам юксалтириш.

Зеро, ушбу тизимли фаолият замонавий бошқарув тенденцияларини ҳаракатлар стратегиясидан тараккиёт стратегиясига юз тутишида унинг мақсад ва вазифалари юқорида юқорида қайд этилган *ватанпарварлик* хислатларига эга малакали ходимлардан иборат ташкилот персонали ва гуруҳ аъзолари ўртасидаги муносабатларни тўғри тadbиқ этган ҳолда миллий иктисодиётимизнинг бошқарув салоҳиятига, ривожига ҳисса қўшишдир.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Мирзиёев Ш. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараккиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Ўзбекистон Республикаси www.uza.uz. 07.01.2017й.
2. Саати Т. Л. Принятие решений при зависимостях и обратных связях. Аналитические сети. – М.: ЛКИ, 2008.
1. 3.Қурбонов Ш., Сейтхалилов Э. Таълим тизимини бошқариш. -Т.: “Турон Иқбол”: 2006. – 592 б.
3. Колесников, Л.Ф. Эффективность образования. –М.: Педагогика. 1991. – 269с.
4. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента / пер. Л. И. Евенко. — М.: Дело, 1997. — 704 с.
5. Peter F. Drucker, «A New Discipline», Success! Januaiy-Februaiy 1987, 18 с.
6. Тебенкин А.В. Методы принятия управленческих решений. Учебник для бакалавров. М.:Юрайт, 2013. 572 с.